

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ**PARTICULAR ASPECTS OF THE MEASURES TO ENSURE CRIMINAL PROCEEDINGS**

Сенченко Н.М., к.ю.н.,
доцент кафедри кримінального права та правосуддя
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Кравченко В.Я., студентка III курсу
юридичного факультету
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Стаття присвячена висвітленню однієї з актуальних проблем кримінального процесуального права України щодо питань заходів забезпечення кримінального провадження.

Заходи забезпечення кримінального провадження є невід'ємним складником кримінального процесуального права, оскільки застосовуються з метою досягнення дієвості кримінального провадження.

Автори розглядають поняття заходів на доктринальному рівні та на основі цього пропонують авторське визначення.

На підставі аналізу понять, наявних у науці кримінального процесуального права, виділено основні їх ознаки, здійснено аналіз норм інших галузей права та проведено аналогію між подібними заходами у кримінальному провадженні України, провадженні у справах про адміністративні правопорушення, адміністративному, цивільному та господарському судочинстві України та встановлено, що, створюючи положення про заходи забезпечення кримінального провадження, законодавець запозичив термінологію з інших процесуальних галузей права та об'єднав їх із забезпеченням позову, доказів, запобіжними заходами та заходами процесуального примусу. Також проведено порівняльний аналіз України з іншими державами, і на основі цього встановлено, що багато держав мають аналогічну нормативну модель у частині правового регулювання заходів забезпечення кримінального провадження.

Окремо визначено мету їх застосування, що полягає в досягненні належного виконання учасниками кримінального провадження та іншими особами своїх процесуальних обов'язків, попередження можливих або наявних перешкод під час кримінального провадження, одержання доказів, а також виконання судових рішень. Встановлено, що заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставах, за умов та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законом.

Автори акцентують на тому, що на практиці наявна низка недоліків щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, і це стало предметом прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Особливу увагу приділено класифікації заходів забезпечення кримінального провадження, висловлено власні пропозиції щодо визначення їх видів залежно від різних критеріїв.

Ключові слова: заходи забезпечення кримінального провадження, кримінальне провадження, кримінальне процесуальне законодавство, ознаки, підстави застосування заходів забезпечення кримінального провадження, класифікація.

The article is dedicated to the coverage of one of the topical issues of procedural criminal law of Ukraine concerning measures to ensure criminal proceedings.

The measures to ensure criminal proceedings are an integral part of procedural criminal law as they are applied in order to reach the efficacy of criminal proceedings.

The authors examine the doctrinal interpretation of measures and from this they suggest their definition.

On the basis of the analysis of the notions, that are given in the procedural criminal law studies, their main features have been emphasized, the standards of other law branches have been analyzed, and similar measures in criminal proceedings of Ukraine, legal proceedings on administrative violations, administrative, civil and commercial judicial procedures of Ukraine have been compared and it was found that creating provisions on the measures to ensure criminal proceedings the legislator borrowed the terminology from other procedural law branches and combined them with the securing of the claim, evidence, preventive measures and measures of procedural compulsion. Also the contrastive analysis of Ukraine and other countries have been conducted and from this it was found that a lot of countries have the similar normative model of the legal regulation of the measures to ensure criminal proceedings.

The purpose of their realisation, which has been defined separately, involves the achieving of the proper realisation of procedural obligations by the participants in criminal proceedings and others, prevention of the possible or existing obstacles during criminal proceedings, getting the evidence and execution of judgement. It was stated that the measures to ensure criminal proceedings are applied in accordance with the procedure and under the terms of criminal procedural legislation.

The authors put the emphasis on the fact that practically there are downsides concerning the application of the measures to ensure criminal proceedings and it has become the subject of the case law of the European Court of Human Rights. A special attention is placed on the classification of the measures to ensure criminal proceedings and personal suggestions on the determination of their types depending on different criteria have been expressed.

Key words: measures to ensure criminal proceedings, criminal proceedings, criminal procedural legislation, features, grounds for the application measures to ensure criminal proceedings, classification.

Постановка проблеми. Якість та ефективність здійснення кримінального провадження залежить від якості кримінального процесуального законодавства, яке має відповідати міжнародним нормам, зокрема «якості закону» у тлумаченні ЄСПЛ для того, щоб обмеження прав людини у кримінальному провадженні здійснювалось на основі дотримання принципу правової визначеності. Запровадження міжнародно-правових стандартів прав людини в національний кримінальний процес та вплив практики Європейського суду з прав людини стали поштовхом до зміни інституту заходів забезпечення кримінального провадження та оновлення порядку їх застосування.

Кожна сфера суспільних відносин потребує законодавчого регулювання. Оскільки суспільні відносини завжди перебувають у розвитку, законодавство постійно змінюється. Таке явище призвело до прийняття 13 квітня 2012 року нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), в якому було введено положення «заходи забезпечення кримінального провадження».

КПК України 2012 року порівняно з КПК України 1960 року став сучасним, дієвим, демократичним інструментом, який суттєво змінив кримінальне процесуальне законодавство України.

Реформа кримінального процесуального законодавства 2012 року сприяла посиленню правових гарантій

захисту особи під час кримінального провадження, що істотно змінило порядок застосування заходів процесуального примусу. Одним із результатів запровадження змін у механізм застосування заходів забезпечення кримінального провадження стало наближення національного законодавства до європейських стандартів.

Стан дослідження. Проблема заходів забезпечення кримінального провадження за своєю природою є широкою та багатоаспектною та стосується різних сторін поведінки суб'єктів кримінального провадження. З моменту прийняття нового КПК України питання, що стосуються заходів забезпечення кримінального провадження, неодноразово привертало увагу науковців. Зокрема, проблему заходів забезпечення кримінального провадження у своїх роботах досліджували такі науковці: П.М. Давидов, З.Ф. Коврига, Я.Ю. Конюшенко, В.В. Назаров, А.В. Портнов, В.П. Пшонка, В.В. Рожнов, Д.О. Савицький, О.Ю. Татаров, В.Я. Тацій, В.І. Фаринник та ін. Проте, незважаючи на кількість досліджень у цьому напрямі, досліджувана проблематика в кримінальному судочинстві залишається актуальною.

Метою статті є комплексне дослідження інституту заходів забезпечення кримінального провадження, з'ясування сутності та визначення його поняття, розгляд його головних властивостей, підстав застосування, порівняння з іншими країнами та висвітлення класифікації заходів забезпечення кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. На початку необхідно зазначити, що в чинному кримінальному процесуальному законодавстві відсутнє визначення поняття «заходи забезпечення кримінального провадження», але на доктринальному рівні наявні різні його визначення.

Наприклад, В.І. Фаринник вважає, що заходи забезпечення кримінального провадження – це передбачені кримінальним процесуальним законодавством заходи державно-правового примусу, що застосовуються до підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, свідка й інших осіб, які залучаються до сфери кримінальної процесуальної діяльності уповноваженими державними органами й особами у встановленому законом порядку, з метою запобігання та припинення їх неправомірних дій, забезпечення виявлення та закріплення доказів, досягнення завдань кримінального судочинства та дієвості провадження [1, с. 135].

Схожу думку мають Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Я.Ю. Конюшенко, і пропонують під заходами забезпечення кримінального провадження розуміти передбачені кримінальним процесуальним законом процесуальні засоби державно-правового примусу, які застосовуються уповноваженими органами, що здійснюють кримінальне провадження, у встановленому законом порядку, щодо осіб, які залучаються до кримінально-процесуальної діяльності з метою запобігання та припинення їх неправомірних дій, забезпечення виявлення та закріплення доказів із метою досягнення дієвості кримінального провадження [2, с. 246].

Щодо дієвості, то ми погоджуємось з поглядом В.І. Фаринника, який дієвість кримінального провадження розуміє як виконання завдань кримінального судочинства, що визначені у ст. 2 КПК України, а саме: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень; охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден обвинувачений не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [1, с. 135].

О.Ю. Татаров вважає, що заходи забезпечення кримінального провадження – це комплекс передбачених законом заходів процесуального примусу, що застосовуються за наявності певних підстав, із метою запобігання та подолання негативних обставин, які перешкоджають або можуть перешкоджати вирішенню завдань кримінального провадження [3, с. 113].

Аналогічної думки стосовно визначення заходів забезпечення кримінального провадження дотримуються В.П. Пшонка, В.Я. Тацій та А.В. Портнов, які вважають, що це сукупність засобів примусового характеру, які застосовуються з метою успішного розслідування та вирішення завдань кримінального судочинства [4, с. 289–292].

Розглянувши доктринальні поняття заходів забезпечення кримінального провадження, можемо зробити висновок, що всі визначення дуже схожі, і найчастіше розглядаються крізь призму заходів процесуального примусу, але вони не враховують всієї сукупності ознак «кримінально-процесуального примусу». Тому, на нашу думку, під «заходами забезпечення кримінального провадження» необхідно розуміти передбачені кримінальним процесуальним законодавством особисті, організаційні та майнові заходи обмеження прав і свобод особи, що застосовуються незалежно від її волі та бажання, за умов та на підставах, визначених кримінальним процесуальним законодавством, уповноваженими державними органами та посадовими особами, з метою забезпечення швидкого руху кримінального провадження, попередження та за наявності усунення порушень учасників кримінального провадження.

На основі аналізу понять, наявних у науці кримінального процесуального права, можна виділити такі ознаки заходів забезпечення кримінального провадження:

- застосовуються тільки у випадках, якщо іншими заходами завдання кримінального провадження досягнути неможливо;
- мають примусовий характер незалежно від волі особи, щодо якої застосовується цей захід, та залежать не від порядку реалізації заходів, а від їхньої законодавчої моделі;
- мають процесуальний характер, межі, підстави та порядок їх застосування, визначені кримінальним процесуальним законом;
- специфічний суб'єкт застосування, яким, як правило, виступає суддя, суд;
- спрямовані на досягнення єдиної мети – забезпечити належний порядок кримінального провадження та його дієвості.

На нашу думку, термін «заходи забезпечення кримінального провадження» був запозичений з інших галузей права. Зокрема, у Кодексі України про адміністративні правопорушення заходами забезпечення провадження присвячена глава 20. Так, відповідно до ч. 1 ст. 260 КУпАП до них належить: адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей та документів, у тому числі посвідчення водія, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їхню увагу та швидкість реакції [5].

Кодекс адміністративного судочинства України передбачає заходи забезпечення адміністративного позову: зупинення дії рішення суб'єкта владних повноважень чи його окремих положень, які оскаржуються, заборона вчиняти певні дії; способи забезпечення доказів: допит свідків, призначення експертизи, витребування та огляд письмових або речових доказів, у тому числі за місцем їх знаходження; заходи процесуального примусу, до яких належить попередження, видалення із залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом та привід [6].

Цивільний процесуальний кодекс України у главі 9 передбачає заходи процесуального примусу: попередження, видалення із зали судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід, а також заходи забезпечення позову: накладення арешту на майно та (або) грошові кошти, що належать або підлягають передачі або сплаті відповідачеві і знаходяться в нього чи в інших осіб, накладення арешту на активи, які є предметом спору, чи інші активи відповідача, які відповідають їх вартості, у справах про визнання необгрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, заборона вчиняти певні дії, встановлення обов'язку вчинити певні дії, якщо спір виник із сімейних правовідносин, заборона іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору або здійснювати платежі, або передавати майно відповідачеві чи виконувати щодо нього інші зобов'язання, зупинення продажу арештованого майна, якщо подано позов про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту, зупинення стягнення на підставі виконавчого документа, який оскаржується боржником у судовому порядку, зупинення митного оформлення товарів чи предметів, арешт морського судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги, інші заходи у випадках, передбачених законами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [7].

Господарський процесуальний кодекс вміщує заходи процесуального примусу: попередження, видалення із залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, штраф; заходи забезпечення позову: накладення арешту на майно та (або) грошові кошти, що належать або підлягають передачі або сплаті відповідачу і знаходяться у нього чи в інших осіб, заборона відповідачу вчиняти певні дії, заборона іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору або здійснювати платежі, або передавати майно відповідачеві, або виконувати щодо нього інші зобов'язання, зупинення стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку, зупинення продажу майна, якщо подано позов про визнання права власності на це майно, або про виключення його з опису і про зняття з нього арешту, зупинення митного оформлення товарів чи предметів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, арешт морського судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги, інші заходи у випадках, передбачених законами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [8].

Відповідно до цього передбачає заходи забезпечення кримінального провадження: виклик слідчим, дізнавачем, прокурором, судовий виклик і привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом; відсторонення від посади; тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна; затримання особи; запобіжні заходи [9].

Тому з цього можна зробити висновок, що, створюючи положення про заходи забезпечення кримінального провадження, законодавець запозичив термінологію з інших процесуальних галузей права, а саме: з адміністративного, цивільно-процесуального, господарсько-процесуального, і об'єднав заходи забезпечення кримінального провадження із забезпеченням позову, доказів, запобіжними заходами та заходами процесуального примусу.

У цьому контексті доцільно здійснити порівняльний аналіз України та інших країн у частині правового регулювання заходів забезпечення кримінального провадження. Зокрема, можна простежити схожість норм КПК України та КПК інших країн. Наприклад, глава 4 КПК Естонської Республіки під назвою «Забезпечення кримінального процесу» включає в себе запобіжні заходи (підписка про невізід, нагляд командування військової частини, застава,

тримання під вартою) та інші заходи забезпечення кримінального процесу, які частково є аналогічними з тими, що визначені КПК України (виклик, привід, накладення арешту на майно). КПК Республіки Казахстан виділяє розділ 18 «Запобіжні заходи» (підписка про невізід і належну поведінку, особиста порука, передача військовослужбовця під нагляд командування військової частини, передача неповнолітнього під нагляд, застава, домашній арешт, тримання під вартою) та окремо розділ 19 «Інші заходи процесуального примусу» (зобов'язання про явку, привід, тимчасове відсторонення від посади, грошове стягнення, накладення арешту на майно, заборона на наближення). Подібною є структура КПК Республіки Молдова, КПК Республіки Білорусь, КПК Республіки Таджикистан та Кримінально-процесуального закону Латвії. Проте, на відміну від цих законів, у КПК Республіки Грузії не виділяються окремі розділи чи глави, присвячені питанням забезпечення кримінального провадження. Цікавим є те, що норми, які регламентують застосування зобов'язання про явку, привід, накладення арешту на майно, звільнення обвинуваченого від посади та ін., розміщені у главі 17 «Інші процесуальні дії», а запобіжні заходи – у главі 20 «Перше представлення обвинуваченого до суду, запобіжні заходи».

Тому, проаналізувавши положення КПК інших країн, можна визначити, що багато держав мають аналогічну нормативну модель у частині правового регулювання заходів забезпечення кримінального провадження, проте, на відміну від деяких країн, у структурі КПК України усі заходи забезпечення кримінального провадження регламентовані системно та послідовно (Розділ 2 «Заходи забезпечення кримінального провадження»).

Слід зазначити, що заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються з метою досягнення дієвості кримінального провадження. Проте, на нашу думку, таке визначення мети є дуже загальним, а тому його потрібно визначити як забезпечення належного виконання учасниками кримінального провадження та іншими особами своїх процесуальних обов'язків, попередження можливих або наявних перешкод під час кримінального провадження, одержання доказів, а також виконання судових рішень.

Заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставах, за умов та в порядку, визначених кримінальним процесуальним законом. Правова природа заходів забезпечення кримінального провадження визначається підставами їх застосування. Загальною підставою для застосування великої кількості заходів забезпечення кримінального провадження є неналежне виконання або невиконання обов'язків суб'єктами кримінального провадження, тобто вчинення кримінального процесуального порушення. Проте слід зазначити, що для застосування заходів забезпечення кримінального провадження не завжди обов'язкова наявність кримінального процесуального порушення. В окремих випадках підставами застосування виступає необхідність запобігання здійснення такого порушення та забезпечення правильного розвитку кримінального провадження.

Серед науковців немає єдиного погляду стосовно підстав застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Наприклад, З.Ф. Коврига говорить про те, що підставами їх застосування є система обставин, з яких найбільш суттєвою є існування кримінального правовідношення й ознак вчинення порушення, а також тяжкість вчинення порушення [10, с. 49–51]. П.П. Якімов та П.М. Давидов мають іншу думку стосовно застосування цих заходів і говорять про те, що підставами є дві групи доказів. По-перше, докази, які підтверджують вчинення порушення та ступінь суспільної небезпеки особи. По-друге, докази, які підтверджують можливість із боку обвинуваченого ухилитись від слідства та суду, вчинення перешкод для встановлення істини, продовження вчинення незаконних дій [11, с. 83–84].

Проаналізувавши погляди різних науковців, можемо сказати, що, на нашу думку, підставою застосування заходів забезпечення кримінального провадження є наявність фактичних даних, що свідчать про наявність обставин для застосування певного заходу, тобто обгрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення або наявності ризиків, що дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений засуджений може не виконати покладені на нього обов'язки.

Необхідно звернути увагу на те, що заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на таких засадах: 1) застосування завжди пов'язане з обмеженнями особистих, майнових та інших прав і свобод учасників провадження. Вони виявляються в обмеженні свободи, недоторканості житла, таємниці телефонних розмов, листування, телеграфної та іншої кореспонденції, банківських рахунків та ін. Майнові обмеження проявляються в обмеженні користування та розпорядження певним майном; 2) застосовуються незалежно від волі та бажання учасників провадження; 3) застосовуються тільки на підставі кримінального процесуального законодавства; 4) застосування виявляється в моральному, фізичному або матеріальному впливі на учасника провадження з боку уповноважених органів [12, с. 105].

З огляду на вищезазначене можна зробити висновок, що заходи забезпечення кримінального провадження виражаються в особистісному та майновому обмеженні суб'єктивних прав і свобод учасників провадження. До особистісних обмежень можна зарахувати: особисту недоторканість (затримання особи), свободу пересування (запобіжні заходи), право реалізувати трудову діяльність (відсторонення від посади), свободу вчинення дій за власним переконанням (привід). До майнових обмежень треба зарахувати: втрату матеріальної вигоди, зокрема, у зв'язку з обмеженням права обіймати певну посаду або обмеження права користування і розпорядження власним майном (накладення арешту на майно), накладення грошового стягнення.

Варто зазначити, що на практиці наявна низка недоліків щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, і це стало предметом прецедентної практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), зокрема у рішенні «Чанев проти України» від 9 жовтня 2014 р., в якому незаконним було визнано тримання особи без обгрунтованого рішення під вартою в період між закінченням досудового розслідування (за матеріалами справи – обвинувальний акт було передано до суду 27 лютого 2013 р., цього ж дня спливав строк тримання особи під вартою) та підготовчим судовим засіданням (відбулося 15 квітня 2013 р.) [13]. Також ЄСПЛ наголосив на тому, що така практика має системний характер, що впливає із прогалін у законодавстві і вже розглядалася раніше, наприклад, рішення «Харченко проти України».

Особливої уваги потребує питання класифікації заходів забезпечення кримінального провадження. На наш погляд, заходи забезпечення кримінального провадження доцільно класифікувати за метою застосування, терміном дії, підставами застосування, режимом обмеження прав і свобод людини, змістом, суб'єктами та можливістю оскарження рішення про їх застосування.

За метою застосування заходи забезпечення кримінального провадження поділяються на: 1) заходи, що спрямовані за забезпечення правильної поведінки підозрюваного, обвинуваченого під час кримінального провадження та виконання ними їх процесуальних обов'язків. Ці заходи певною мірою пов'язані з обмеженням прав та інтересів підозрюваного, обвинуваченого та мають спеціальну мету та специфічний порядок застосування; 2) заходи, що забезпечують отримання та збирання доказів. До них зараховують виклик слідчим, прокурором, судовий виклик, тимчасовий доступ до речей і документів та ін. Ці заходи застосовуються з метою вилучення та дослідження

доказів; 3) заходи із забезпечення цивільного позову та можливої конфіскації майна: арешт майна, тимчасове вилучення майна та ін.; 4) заходи, які застосовуються з метою забезпечення законного порядку під час провадження: накладення грошового стягнення, привід, відсторонення від посади.

За терміном дії заходи забезпечення кримінального провадження поділяються на: 1) заходи, термін тривання яких чітко встановлений: арешт майна, відсторонення від посади та ін.; 2) заходи, які не мають конкретно визначеного терміну дії, наприклад, привід.

За підставами застосування вони поділяються на: 1) заходи, що застосовуються на основі порушення або через можливе порушення процесуальних обов'язків: накладення грошового стягнення, запобіжні заходи, привід та ін.; 2) заходи, що застосовуються без порушення: тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна.

За режимом обмеження прав і свобод особи: 1) заходи, що не пов'язані з ізоляцією особи: накладення грошового стягнення, тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом, особисте зобов'язання, особиста порука, застава та ін.; 2) заходи, пов'язані з тимчасовою ізоляцією особи: затримання особи, тримання під вартою, домашній арешт.

За змістом заходи забезпечення кримінального провадження поділяються на: 1) припинючі, які застосовуються після порушення норм кримінального процесуального закону: каральні (накладення грошового стягнення, застава); відновлювальні (привід). 2) попереджувальні, які застосовуються для запобігання можливого порушення кримінального процесуального закону в майбутньому та попередження втрати доказової інформації (тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, відсторонення від посади, тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна, затримання особи, запобіжні заходи).

За можливістю оскарження рішення про їх застосування поділяються на: 1) ті, що не підлягають оскарженню (виклики, привід, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, тимчасове вилучення майна, накладення грошового стягнення); 2) заходи, рішення про застосування яких підлягають оскарженню (відсторонення від посади, арешт майна, тимчасовий доступ до речей і документів, затримання особи, запобіжні заходи).

Висновки. КПК України передбачає широкий спектр заходів забезпечення кримінального провадження, які застосовуються для забезпечення дієвості кримінального провадження. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що заходи забезпечення кримінального провадження – це передбачена кримінальним процесуальним законом система заходів процесуального примусу, що застосовуються уповноваженими органами та посадовими особами, які ведуть кримінальне провадження до підозрюваного, обвинуваченого, свідка чи потерпілого для забезпечення належного виконання ними своїх процесуальних обов'язків, попередження та усунення перешкод під час здійснення кримінального провадження на підставах, за умов та в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законом. Підставами застосування заходів забезпечення кримінального провадження можуть бути тільки фактичні дані, що свідчать про необхідність застосування певного заходу забезпечення кримінального провадження: підозра у вчиненні кримінального правопорушення, що може бути підставою для застосування певного заходу; умови, за яких для забезпечення належного ведення кримінального провадження необхідно застосувати відповідні заходи забезпечення кримінального провадження. Тому саме заходи забезпечення кримінального провадження є необхідною умовою для здійснення ефективного і якісного провадження та вирішення завдань кримінального судочинства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фаринник В.І. Заходи забезпечення кримінального провадження у новому кримінальному процесуальному законодавстві: сутність та класифікація. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 133–142.
2. Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (загальна частина). Національна академія внутрішніх справ, 2012. 331 с.
3. Татаров О.Ю. Заходи забезпечення кримінального провадження: перший досвід застосування. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 7. С. 113–122.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова; Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Національна академія правових наук України. Харків : Право, 2012. 844 с.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. Дата оновлення: 21.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>. (дата звернення: 26.03.2021).
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>. (дата звернення: 26.03.2021).
7. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. (дата звернення: 26.03.2021).
8. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. Дата оновлення: 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>. (дата звернення: 26.03.2021).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 14.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення: 26.03.2021).
10. Коврига З.Ф. Уголовно-процесуальное принуждение : науч. пособие. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1975. 175 с.
11. Давыдов П.М. Применение мер процессуального принуждения по Основам уголовного судопроизводства Союза ССР и союзных республик. Свердловск : Изд-во Свердлов. Юрид. ин-та, 1961. 118 с.
12. Назаров В.В. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження. *Європейські перспективи*. 2013. № 3. С. 102–106.
13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Чанев проти України»: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a37#Text. (дата звернення: 26.03.2021).